

«Шафтолидан боғ бўлмас» деганлар қачон шафтоли ерканлар...», «Тол экмасанг халачўпга ҳам зор бўласан», «Терак экмаган тандиркосовга ҳам ёлчимас...», «Ширасига (ўсимлик бити назарда тутилмоқда) чидаганлар тут ейди...», «Қуриб қолган дарахт ҳам уйингни иситишга ярайди», «Олма пиш, оғзимга туш» дейдиганларнинг пешонаси бемаврид ғурра бўлур», «Қари тутдан сип-силлик ипак бўлур», «Гилос йўғида олча ҳам гилос, олчани ҳам биров бермас», «Токка чикмасанг дўлона қайда, жон чекмасанг жанона қайда», «Тикони бўлса ҳам гул яхши, сепкили бўлса ҳам қиз яхши», «Икки луччак (шафтоли), битта анжир бўлолмас», «Терак-доимо элга керак», «Арча-соясси бир парча», «Ўзганинг мирзатерагидан не наф, ўзининг бақатерагиндан қолма», «Қарасанг боғ булур, қарамасанг доғ булур», «Юлғунни хунук дема, қамчидастаси чиройли», «Эмон дарахтининг эгилгани-сингани, эр йигитнинг

Адабиётлар

1. Багиров Р. «Утоление жажды» монография. -Ашхабад: «Наука» 1990.

2. Омонов Х.Т., Курбонназаров О.А. Кимё, инсон ва биосфера. -Тошкент: Ўзбекистон зиёлиларининг илмий-маърифий асоциацияси. 1993, 32-б.

Мақолада кадрятлар ва уларнинг эъзозланиши ҳамда кадрятларга содиқлик борасидаги фикрлар баён қилинган.

РЕЗЮМЕ

РЕЗЮМЕ

В статье изложены мысли о ценностях, о причинно-следственных явлениях и о преданности, относительно материальных и духовных ценностей.

SUMMARY

The article presents the ideas and thoughts values, about the cause-and consecutive-events and devotion, to material and spiritual values.

ЎЗБЕКСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ҲАҚИЯТ КӨРКЕМЛИК ТӘРБИЯ СИСТЕМАСЫНДА ЖЕКЕ АДАМНЫҢ ӨЗИНИҢ ДӨРӨТІҰШИЛИК МҮМКИНШИЛИКЛЕРИН ЖҮЗЕГЕ ШЫҒАРЫҰЫ МӘСЕЛӨЛӨРИ

Т.В.Уразимова - көркем өнер таныў илимлериниң кандидаты

Әжсинияз атындағы Нөкис мәмлекетлик педагогикалық институты

Таянч сўзлар: педагогика, ижтимоий жараён, ўкитиш жараёни, методология, ўкитиш усуллари, инновацион технология, иждокорлик.

Ключевые слова: педагогика, социальная сфера, процесс образования, методология, методы образования, инновационная технология, творчество.

Key words: Pedagogics, social sphere, teaching process, methodology, teaching methods, innovative technology, creativity.

Өсип киятырған жас әўладты көркемлик мәдениетқа оның ең әҳмийетли элементлериниң бири – көркемлик билимлендириў арқалы тартыў тек ғана жеке адамға нәтийжели тәсир көрсетиў қуралы болып қалмастан, ал әзелден мәдениет дәстүрлер хәм руўхый қәдириятларға бағдарлаўдың жетекшиси болған билимлендириўдың жағдайына да толық тәсир етеди.

Жеке адамның психологиялық өзгешеликлери хәм көркем өнердиң социаллық ўазыйпалары хәр бир адамның өмириндеги ўзликсиз көркемлик билимлендириўдың ҳақыйқый тийкарлары болып табылады. Оның әмелге асырылыўы, ол билимлендириўдың қайсы тараўында ислеўине қарамастан–улыўма билим бере-туғын ямаса арнаўлы болмасын айрықша шөлкемле-стириў менен байланыслы.

Жаңа билимлендириў парадигмасының билимлендириўдың бурынғы системаларынан оғада көп парық қылып, ондағы баслы бағдарлар хәм қәдириятлардың мәниси өзгериске ушырайды. Билимлендириў мақсе-тиндеги баслы бағдарлардың өзгериўи билимленди-риўдың мазмунына да тәсир етеди, ол пүткил кәсиплик, соның ишинде көркемлик билимлендириў системасы-ның дүзилисин де өзгertiўге мәжбүрлейди.

Көркем өнер тараўындағы педагог тек ғана оқытыўшы хәм тәрбияшы емес, ол және сүўретши де (музыкант хәм т.б). Бул оның кәсиплик таярлығының да айрықша өзгешелигине себепши болады. Сонлықтан көркемлик-педагогикалық билимлендириўдың ең жақсы жолларын жедел илимий хәм әмелий излениўлер бүгинги күни де даўам етпекте.

«Болон» декларациясына қол қойған, Өзбекстан ўатанымыздың көркем билимлендириўи системасының тәғдири шешилетуғын белгили миннетлемелерди өзине

уялғани-ўлғани» қаби иборалар дов-дарахтларнинг нақадар қатта эқоијтимойи ва эқоијтисодиј аҳамиятға эға эқанлигини тасдиқлайди.

Бир сўз билан айтилғанда, кадрятларға ҳурматини саклай олмаган миллат ва элатлар инқирозға юз тутиши табиийдир.

Бунинг учун: 1. Жамият аъзоларининг аксиологик тафаккурини шакллантириш, уни аксиологик маданият даражасига, сўнгра эса аксиологик онг даражасига ўсиб етишини таъминлаш лозим.

2. Худди шундай вазифани экологик тафаккур, ма-даният ва онг микёсида хам қўйиш керак.

3. Ўсиб келаётган авлодға аждодларнинг анъанала-ри ва илмий иждоий меросини кадрлаш хамда эъзозлаш борасида илмий-маърифий ташвиқот ва тарғибот ишла-рини кучайтириш давр талабидир.

алды. Соның менен бирге, Европа билимлендириў кеңислигине ийкемлесиў хәм биригиў ҳақкындағы бил-дириў шегерасында көркем өнер тараўындағы билим-лендириўде талабалардың алатуғын билимлериниң хәм көнликпелериниң өзине тән болған тереңлигин, кәсип-лик тыянақлылығын хәм әмелий бағытланыўшылығын саклап қалыўы үлкен әҳмийетке ийе.

Көркемлик билимлендириўдың тийкарғы айрықшалығы, бул негизлердиң тығыз өз ара байланыслылығындағы сезимлер хәм ақылға таяныў болып табылатуғынлығы хәммеге мәлим. «Руўхый кәмалға келиўди» тек ғана бир пүтин, ўзликсиз көркемлик раўажланыў системасы, ўзликсиз, педагогикалық бағдарланған, жаңа мағлыўмат технологияларынан пайдаланыў хәм көркем өнер шығармалары менен байланыста болыў процеси ғана тәмийинлей алатуғынлығы әҳмийетли болған көркем өнердиң өзине тәнлиги хәм көркемлик билимлендириўдың айрықшалығы мине усындай [1:72-73].

XXI әсир – бул мағлыўмат технологиялары әсири, мине тап усылардың тәсири астында бизди қоршап турған өмир ҳақыйқатлығы өзгередиди, ал оның менен бирге усы орталықта жасап атырған адам хәм жәмийет те өзгередиди. Солай екен, педагогикалық искерликтин мақсети, сүўретлеў өнерин оқытыўда мағлыўматлы-байланыс технологияларын қолланыў нәтийжесинде оқыўшылардың дөрөтиўшилиқ белсендилегиниң унамлы тәрәпке қарай өсиўин тәмийинлеў деп айтыўға болады. Оқыўшыларда мағлыўматлы-байланысларды билиўди қәлиплестириўге жәрдем беретугын, оқытыўдың инновациялық технологиялар усылын қолланыў сүўретлеў өнерин үйрениў барысында

дөретиўшилиқ белсендиликтин раўажланыўына жағдай жаратады.

Билимлендириўде мағлыўматластырыўдың күшейиўи хэм жаңа әўладтағы мағлыўмат технологияларға өтиў менен төмендегилер мүмкин болды:

➤ оқытыўшыларды оқытыў процесинде ҳазирги заман мағлыўмат технологияларын қолланыўға үйретиў;

➤ билимлендириў тараўындағы жаңа мүмкиншилиқлер ҳаққындағы билимлерди хэм мағлыўматларды интернет тармағы, хэм сондай-ақ, басқа да байланыс қураллары арқалы тарқатыў;

➤ мультимедиа, телекоммуникациялар ислеп шығарыўшылар хэм билимлендириў мәкемелериниң бирге ислесиўи барысында билимлендириўдин мазмунын раўажландырыў;

➤ глобал мағлыўмат инфрадүзилмеден пайдаланыў көркем өнер педагогларына ҳазирги заман мийнет базарында табысқа ерисиўине хэм бәсекилесликке укыплы болыўына жәрдем береді.

Оқыўшының дөретиўшилиқ белсендилегин қәлиплестириўдин тағы бир шәртли жағдайы, жаңа педагогикалық технологияларды ислеп шығарыў хэм оны оқыў процесине енгизиў менен тығыз байланыслы болған оқытыўды шөлкемлестириў, оқытыўдың

усылларын, қуралларын хэм формаларын жаңалаў болып табылады [2:28].

Педагогикалық инновация—әмелдеги педагогиканың сапасын хэм көлемин биле тура өзгертиў, оқытыўдың сапасын жақсылаў. Педагогикалық мәселелерди ески усуллар менен шешиў мүмкин емес екенлиги белгилі. Сонлықтан, билимлендириўдин алдына қойылған жаңа мәселелерди шешиў ушын көп санлы инновациялық технологиялардан пайдаланыў керек болады:

- жойбарлар усылы;
- бирге ислесиўге тийкарланған оқытыў процесі;
- дифференцияланған оқытыў;
- оқыўшы портфели;
- модульли оқытыў хэм т.б.

Педагогикалық процессте көркем өнер менен, тутасы менен алғанда мәдениет пенен хэм руўхый тулга сыпатындағы педагог пенен пикир алысып сөйлесиў ушын шараят жаратылған болыўы тийис. Көркем-педагогикалық билимлендириўдин ҳазирги замандағы көзқараслары, биринши гезекте, тек ғана сол арқалы терең илимий кәсиплик-педагогикалық таярлыққа ерисиўге болатуғын, болажақ қәнигелердин дөретиўшилиқ укыплылықларын раўажландырыў ушын шараятлар жаратыўды нәзерде тутады.

Әдебиятлар

1. Уразимова Т.В., Есбоганова Б.Д. Роль изобразительного искусства в современном образовании. //Теория и практика актуальных исследований: межд. конф. (Краснодар, 25 декабря 2015). -Краснодар: 2015. -С. 71-76.

2. Уразимова Т.В. Роль изобразительного искусства в современном образовании. Научно-исследовательская конференция, посвященная 80-летию НГПИ: (Нукус, 20 ноября 2014). -Нукус: 2014. -С. 27-29.

РЕЗЮМЕ

Мазкур мақола ҳозирги давр таълим мазмуни ва ролини акс эттиради. Ўқувчиларни узлуксиз ўқитишни фаоллаштириш масаласи ҳозирги замон педагогика илмининг ва иш тажрибасининг энг муҳим масалалари қаторига қиради. Ўқитишни ташаббускорлик асосида амалга ошириш муҳим аҳамиятга эга. Ўқитиш ва ривожлантириш ҳаракатчанлик сифатига эга ва ўқитишнинг сифатига боғлиқ. Таъкидлаш лозимки, ушбу сифатларнинг ривожлантирилиши ахлоқий, экологик, ватанпарварлик ва тарбиялашнинг бошқа ажралиб турадиган турларининг мустахкам асосини яратади.

РЕЗЮМЕ

Статья посвящена современному содержанию и роли образовательного процесса. Так как в современном обществе возросло внимание к проблеме непрерывного художественного образования, не последнюю роль здесь играет эстетическое воспитание, способствующее активизации развития мировоззрения, интеллектуальных и творческих потенциалов личности. Поэтому процесс образования необходимо основывать на создании условий для воспитания творческой личности, готовой к диалогу, сотрудничеству и сотворчеству в различных сферах жизни.

SUMMARY

The article is devoted to the modern content and the role of the educational process. As attention increased in modern society to the problem of the continuous artistic education, not the last role plays here aesthetic education, contributing to enhance the development of world view, intellectual and creative potential of the individual. Therefore, the process of education should be based on creating conditions for education of creative personality, ready for dialogue, collaboration and co-creation in various spheres of life.

THE USE OF GAMES IN TEACHING ENGLISH

G.Usenova – scientific advisor

Z.Ganieva – student

Nukus state pedagogical institute named after Ajiniyaz

“Games encourage, entertain, teach, and promote fluency. If not for any of these reasons, they should be used just because they help students see beauty in a foreign language and not just problem that at times seem overwhelming.”

(Uberman, 1998)

Таянч сўзлар: ўйин методлари, ўқитувчи, мослашув, ўқувчи, ўқув жараёни, чет тил, интенсификациялаш.

Ключевые слова: игровые методы, адаптация, учитель, ученик, процесс обучения, иностранный язык, интенсификация.

Key words: game methods, teacher, adaptation, pupil, process of education, foreign language, intensification.

Teaching today has changed a lot over the past years. Once it was all about learners being passive and listening in the classroom, but today learners are usually much more active in the classroom, and what better way to be active than by playing games [8].

The national curriculum in foreign languages in Uzbekistan states about the importance of keeping teaching methods diverse in order to light and sustain interest amongst students. Teachers can help sustain diversity in a variety of ways, for example by using activities that require students to be creative in thinking and by emphasizing individual learning and cooperative learning equally. A more specific way that teachers can use in order to keep diversity within

the classroom is not to be afraid of using games as a teaching method along with other methods. According to the national curriculum games can be a good teaching method and games, such as role playing games, imitation games, theatrical expression and problem solving activities are especially fitting for all stages of language learning

Howard Gardner, who tells that humans have eight intelligences, claims that when exploring a certain topic in school it can, and should, be approached in 6 different ways in order to maximize the chances of reaching all students in the classroom. One of these ways is “the personal way”, where the ultimate goal is to see if it is possible to approach a specific topic by using, for example, role play, or other